

UDK 341.6 (497.6)
izvorni znanstveni rad
primljen 17. ožujka 2000.

Mr. sc. Jozo ČIZMIĆ,
Pravni fakultet u Mostaru i Splitu

Mr. sc. Željko GALIĆ, asistent,
Pravni fakultet u Mostaru

NOVO ARBITRAŽNO PRAVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

U Bosni i Hercegovini do sada nisu iskorištene sve mogućnosti razvitka arbitražnog sudovanja. Dosadašnja normativna rješenja glede arbitraže isključivala su mogućnost da dvije domaće pravne osobe podvrgnu rješavanje svoga spora međunarodnoj arbitraži, a stalni izabrani sudovi još nisu osnovani. Usto, bosanskohercegovačko pravo nije dopuštalo ugovaranje ad hoc arbitraže u nacionalnim sporovima, što je, uz navedeno, bitno sužavalo i mogućnost strankama da svoje sporove povjere na rješavanje onome izbranom sudu u kojega obje imaju povjerenje. Sve ovo ukazuje na potrebu revizije sadašnjeg pravnog okvira za arbitražno rješavanje sporova, a u cilju prilagodbe stvarnoj situaciji i potrebama sadašnje i buduće poslovne prakse u Bosni i Hercegovini. Reforma cjelovitog pravnog sustava koja je u tijeku na području BiH prava je prigoda za to. U radu je autor ukazao, de lege lata i de lege ferenda, na neke aspekte arbitražnog sudovanja u Bosni i Hercegovini, a posebno na značenje novoga Zakona o parničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine.

I. UVOD

U postupak ustrojavanja i osuvremenjivanja bosanskohercegovačkoga zakonodavstva treba nesumnjivo uključiti i područje arbitražnog prava. Tendencija povećanja obujma međunarodne trgovine i očite promjene u njezinom sustavu i strukturi svakako će se odraziti i na stanje u Bosni i Hercegovini (dalje - BiH). Tako smo, u posljednje vrijeme, svjedoci oživljavanja interesa stranih partnera za ulaganja i poslovanje u BiH. Ta ulaganja postaju sve brojnija, a i raste njihova pojedinačna vrijednost. Usto, sve je prisutniji gospodarski promet između domaćih i inozemnih subjekata, pa i između subjekata s područja različitih entiteta u BiH. S tako povećanim gospodarskim prometom, za očekivati je i nastajanje sporova između stranaka. S obzirom na stanje u BiH, za pretpostaviti je i da će stranke međusobne razmirice pokušati rješavati prokušanim mehanizmom mirnog rješavanja sporova - arbitražnim sudovanjem, a ne u redovitu sudskom postupku. Povjeravajući rješavanje spora izbranom sudu, stranke derogiraju mjerodavnost državnog suda koji bi inače bio mjerodavan za rješavanje

spora, a pravni poredak arbitražnoj odluci daje snagu pravomoćne odluke državnog suda. Čitav je niz razloga zbog kojih će mnogi subjekti međunarodne trgovine radije ugovoriti arbitražu kao sredstvo rješavanja sporova negoli podvrgnuti rješenje njihova spora mjerodavnom državnom sudu. Među ostalim i zbog povjerenja u stručnost i objektivnost arbitara koje sami izabiru, njezine brzine, učinkovitosti, elastičnosti i tajnosti arbitražnog postupka.

II. NACIONALNI IZVORI ARBITRAŽNOG SUDOVANJA

1. Ocjena stanja

Raspadom SFR Jugoslavije BiH je 6. travnja 1992 godine stekla državnu neovisnost. Državnopravni raspad bivše Jugoslavije i formiranje samostalnih i suverenih država na njezinu teritoriju bitno su utjecali i na pravnu situaciju arbitražnog rješavanja sporova s poslijejugoslavenskim elementom na području sadašnje BiH. Nakon osamostaljenja, na temelju Amandmana LI. točka 5. stavak 3. na Ustav Republike Bosne i Hercegovine (dalje - RBiH), Predsjedništvo RBiH, na prijedlog Vlade RBiH, donijelo je vrlo bitnu uredbu - Uredbu sa zakonskom snagom o preuzimanju i primjenjivanju saveznih zakona koji se u RBiH primjenjuju kao republički zakoni (Službeni list RBiH, br. 2/92 od 11. travnja 1992. godine - u daljnjem tekstu Uredba). Tako su preuzeti i primjenjuju se, odnosno primjenjivali su se u BiH kao republički zakoni i niz zakona relevantnih za područje arbitražnog sudovanja. Time je u BiH arbitražno rješavanje sporova bilo uređeno od bivše SFRJ preuzetim Zakonom o parničnom postupku (čl. 468a. - 487.),¹ a priznanje i izvršenje inozemnih arbitražnih odluka uređeno je još uvijek Zakonom o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima (dalje - ZRSZ).²

Iako se nakon toga moglo govoriti o nagovještajima novoga bosanskohercegovačkog pravnog sustava, on se ubrzo stvarno raspao na tri dijela: Republiku Srpsku, Hrvatsku zajednicu, a potom Hrvatsku Republiku Herceg-Bosnu, te dio pod bošnjačko-muslimanskim nadzorom na kojem se primjenjuju do tada važeći propisi i donose novi. Zbog prevladavanja nastale državno-pravne krize pod pokroviteljstvom međunarodne zajednice dolazi do potpisivanjem Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini.³ Njegovim potpisivanja u BiH je uspostavljeno bitno drukčije ustavno-pravno uređenje. Prema odredbama Ustava⁴, BiH je sastavljena od dva entiteta – Federacije BiH i Republike Srpske. Time su uspostavljena tri ustavna subjekta u BiH, tako da svaki od njih (država i dva entiteta) imaju svoje ovlasti. Federacija BiH također ima složenu ustavnu strukturu, prema kojoj federalne vlasti i županije imaju svoje isključive mjerodavnosti, pa i na području

¹ Zakon o parničnom postupku (Službeni list SFRJ, br. 4/77, 36/77, 36/80, 69/82, 58/84, 74/87, 57/89, 20/90, i 35/91, Službeni list RBiH, 2/92, 6/92 i 16/92.)

² Zakon o rješavanju sukoba zakona o propisima drugih zemalja u određenim odnosima (Službeni list SFRJ, br. 43/82 i 72/82.)

³ Sporazum je parafiran u Daytonu (USA) 21. XI 1995. godine, a potpisan u Parizu 14. XII 1995. godine, kada je stupio na snagu.

⁴ Ustav Bosne i Hercegovine sadržan je u Aneksu 4. D. S. Daytonškoga sporazuma.

arbitražnog prava. Ustavom Federacije preoblikuje se nutarnji ustroj teritorija s većinskim bošnjačkim i hrvatskim pučanstvom u RBiH u Federaciju koja se sastoji od federalnih jedinica s jednakim pravima i odgovornostima (čl. I/1.). Federacija se sastoji od federalnih jedinica (županija). U isključivoj ovlasti Federacije je, između ostaloga, utvrđivanje gospodarske politike, donošenje propisa o trgovini, carinama, međunarodnoj trgovini i financijama, trgovini unutar Federacije, pravima vezanim uz industrijsko vlasništvo, vrijednosnim papirima, financijama i financijskim institucijama, pa je bilo za očekivati da će federalna zakonodavna vlast uskoro donijeti i neke propise relevantne za područje arbitražnog trgovačkog sudovanja, što se i ostvarilo donošenjem federalnoga Zakona o parničnom postupku ("Službene novine Federacije BiH", broj 42/98., dalje - NZPP).

U Federaciji arbitražno rješavanje sporova uređeno je sada NZPP-om Federacije, a priznanje i izvršenje inozemnih arbitražnih odluka uređeno je još uvijek preuzetim saveznom ZRSZ.⁵

2. Zakon o parničnom postupku

2.1. NZPP je propis kojim se na prostoru Federacije cjelovito određuju pravila postupaka na temelju kojih sudovi raspravljaju i odlučuju u sporovima iz osobnih i obiteljskih odnosa, iz radnih odnosa, te iz imovinskih i drugih građansko-pravnih odnosa fizičkih i pravnih osoba (NZPP, čl. 1.). Zakon o parničnom postupku je jedan od procesnih zakona, koje u okviru svojih ustavnih ovlasti donosi Federacija, propisujući pravila postupka koja će na jednak i jedinstven način jamčiti ostvarenje i zaštitu subjektivnih prava građana i pravnih osoba pred sudovima u Federaciji. Ustavni temelj za donošenje ovog zakona sadržan je u odredbi članka IV.C.3. Ustava Federacije ("Službene novine Federacije BiH", broj 1/94), kojom je predviđeno da se pravila postupka potrebna da bi se osigurala jednakost u postupanju, kao i temeljna načela pravičnosti u postupcima pred sudovima uređuju zakonima Federacije. NZPP donesen je s pretenzijom da na suvremen način uredi rješavanje sporova s domaćim, ali i međunarodnim elementom. Više je razloga zbog kojih bi pojava NZPP-a trebala izazvati pozornost inozemne, pa i hrvatske javnosti. Razumijevanje pravnog okruženja u kojemu bi potencijalni bosanskohercegovački poslovni partneri trebali djelovati i realizirati međusobne gospodarske odnose nužno pretpostavlja i poznavanje procesnog sustava. NZPP-om se, u načelu, preuzimaju dosadašnja rješenja parničnog postupka, s tim što su izvršena određena terminološka usklađivanja, a dorađeni su i pojedini parnični instituti za koje je ocijenjeno da se trebaju promijeniti. Kod izrade zakona vodilo se računa i o odredbama ZRSZ-a ("Službeni list SFRJ", br. 43/82 i 72/82, te "Službeni list RBiH", broj 2/92.), koji se primjenjuje kao federalni zakon temeljem članka IX.5.(1) Ustava Federacije BiH.⁶ Svakako, vodilo se računa i o europskim i međunarodnim standardima

⁵ Usp. ČIZMIĆ, J., *Current State of Arbitration in Bosnia and Herzegovina*, "Croatian Arbitration Yearbook", vol. 4, 1997., Zagreb str. 45-56.

⁶ "Svi zakoni, drugi propisi i pravosudni poslovnici na snazi u Federaciji, na dan stupanja na snagu ovog Ustava ostaju na snazi u mjeri u kojoj se ne kose s ovim Ustavom, ukoliko mjerodavno tijelo ne odredi drukčije". Članak IX.5.(1) Ustava Federacije.

i normama iz ovoga područja, a u cijelosti udovoljavalo i zahtjevima pravičnog suđenja, kakvo ima u vidu Europska konvencija o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda (članak 6.).

2.2. Postupak pred arbitražom (NZPP, čl. 459.-478.; SZPP, čl. 468.a-487.) - U glavi XXXII. NZPP-a uređen je postupak pred arbitražom (čl. 459.-478.) kao posebni postupak, umjesto ranijeg postupka pred izbranim sudovima, koji je bio uređen odredbama spomenutog preuzetoga Zakona o parničnom postupku bivše SFR Jugoslavije (dalje - SZPP). Odredbe SZPP-a o postupku pred izbranim sudovima (čl. 468.a. - 487.)⁷ doživjele su preuzimanjem samo terminološke izmjene, sukladno

⁷ Držimo da bi bilo korisno dati sažeti prikaz rješenja iz spomenutih odredaba čl. 468.a-487. SZPP-a:

Mjerodavnost - Odredbama glave 31. čl. 468.a. - 487. ZPP-a, uređuje se postupak pred izbranim sudovima čije je sjedište u R BiH (HR H-B), osim ako iz odredaba drugoga zakona ili međunarodnog ugovora ne proizlazi da se određeni izabrani sud, čije je sjedište u R BiH (HR H-B), smatra inozemnim izbranim sudom. Za sporove s međunarodnim elementom o pravima kojima slobodno raspolažu, stranke mogu ugovoriti mjerodavnost domaćeg ili inozemnog izbranog suda ako je barem jedna od njih fizička osoba s prebivalištem ili trajnim boravištem u inozemstvu, odnosno pravna osoba sa sjedištem u inozemstvu, ako za te sporove nije predviđena isključiva mjerodavnost suda u R BiH (HR H-B). Sporove bez međunarodnog elementa o pravima kojima slobodno raspolažu stranke mogu iznositi pred stalne izbrane sudove, osnovane pri privrednim/gospodarskim komorama i drugim organizacijama predviđenim zakonom, ako zakonom nije utvrđeno da određene vrste sporova rješavaju isključivo drugi sudovi. Ako su stranke za rješavanje određenog spora već ugovorile mjerodavnost izbranog suda, sud kojemu je podnesena tužba u istom sporu i među istim strankama na prigovor tuženika (najkasnije na pripremnom ročištu, odnosno na glavnoj raspravi prije nego što se upusti u raspravljanje o glavnoj stvari) oglasit će se mjerodavnim, ukinuti provedene radnje u postupku i odbaciti tužbu

Ugovor o izbranom sudu - može se sklopiti u pogledu određenog spora i u pogledu budućih sporova koji mogu proizići iz određenog pravnog odnosa. Ugovor o izbranom sudu pravovaljan je samo ako je sklopljen u pismenom obliku, a smatra se da je u pismenom obliku i kada je sklopljen razmjenom pisama, brzojava, teleksa ili drugih telekomunikacijskih sredstava koja omogućuju pisani dokaz o sklopljenom poslu, odnosno i kada je sklopljen razmjenom tužbe u kojoj tužitelj navodi postojanje tog ugovora i odgovora na tužbu u kojem tuženik to ne osporava. Ugovor o izbranom sudu može se dokazivati samo ispravama. Ugovor o izbranom sudu pravovaljan je sklopljen i kad je odredba o mjerodavnosti izbranog suda sadržana u općim uvjetima poslovanja. Svaka stranka može tužbom zahtijevati da sud, koji bi za spor bio nadležan u prvom stupnju da nije sklopljen ugovor o izbranom sudu, proglasi prestanak važenja ugovora o izbranom sudu i to: ako se stranke ne mogu složiti o izboru sudaca koje one zajednički trebaju postaviti; ako osoba koja je u samom ugovoru o izbranom sudu postavljena za suca izbranog suda neće ili ne može obavljati tu dužnost; ako se ne može postići potrebna većina glasova za donošenje presude; ako jedna od stranaka ne postavi na vrijeme suca, odnosno ako se izabrani suci ne mogu dogovoriti oko izbora predsjednika.

Suci izbranog suda - Broj sudaca izbranog suda mora biti neparan. Ako ugovorom stranaka o izbranom sudu nije određen broj sudaca, svaka će stranka postaviti po jednoga suca, a oni biraju predsjednika. Suci redovitih sudova mogu biti birani samo za predsjednika izbranog suda. Stranka koja je postavila svoga izbranog suca i o tome izvijestila protivnu stranku, može pozvati protivnu stranku koja je na temelju ugovora o izbranom sudu ovlaštena postaviti suca izbranog suda da to, u roku od 15 dana, obavi i o tome je izvijesti. Ako na temelju ugovora o izbranom sudu suca treba postaviti treća osoba, svaka joj je stranka ovlaštena uputiti poziv za postavljanje suca. Ako sudac

izmjenama društvenoga i političkog sustava.⁸ NZPP-om je propisan postupak pred arbitražama koje se osnivaju *ad hoc*, ako se stranke za njih opredijele, pa i kada se ne radi samo o sporovima s elementom inozemnosti. Izostavljeno je, dakle, uređivanje postupka pred izbranim sudovima, "jer su izbrani sudovi u ranijem sustavu bili jedan od oblika samoupravnih sudova, koji su bili mjerodavni za rješavanje sporova o pitanjima koja su svojim samoupravnim aktima uređivale organizacije udruženog rada".⁹ NZPP ne sadrži više odredbe ranijeg zakona o mogućnosti osnivanja stalnog izbranog suda pri privrednim komorama. Izostavljene su, dakle, odredbe o institucijskim arbitražama,

izbranog suda nije na vrijeme postavljen, ili se već izbrani suci ne mogu dogovoriti o izboru predsjednika, suca, odnosno predsjednika vijeća, postaviti će, na prijedlog stranaka ili već izbranih sudaca, sud koji bi za spor bio mjerodavan u prvom stupnju da nije sklopljen ugovor o izbranom sudu. Protiv takvoga rješenja nije dopuštena žalba. Sudac izbranog suda dužan se izuzeti ako postoje neki razloga za izuzeće iz članka 71. ZPP-a, a iz istih razloga njegovo izuzeće mogu zahtijevati i stranke. Ako se stranke nisu drukčije dogovorile, o izuzeću odlučuje sud koji bi za spor bio nadležan u prvom stupnju da nije sklopljen ugovor o izbranom sudu.

Postupak pred sudom - Ako se stranke nisu drukčije dogovorile, izbrani suci sami će odrediti postupak pred izbranim sudom. Svjedoci se pred izbranim sudom saslušavaju bez polaganja zakletve. Prema svjedocima, strankama i drugim osobama koje sudjeluju u postupku izbrani sud ne može uporabiti prisilna sredstva, niti izricati kazne.

Presuda izbranog suda - Izbrani sud može donijeti presudu po pravičnosti samo ako su mu stranke dale takvo ovlaštenje. Ako u ugovoru o izbranom sudu nije drukčije određeno, kada sudi u vijeću, izbrani sud presudu donosi većinom glasova. Presuda mora biti obrazložena, ako se stranke nisu drukčije dogovorile. Izvornik presude i sve prijepise potpisuju svi izbrani suci. Presuda će važiti i ako neki od sudaca uskrati potpisati je, pod uvjetom da je presudu potpisala većina sudaca, te da je na presudi utvrdila to uskraćivanje potpisa. Presude *ad hoc* arbitraža čuva i dostavljaju se strankama preko suda koji bi za spor bio nadležan u prvom stupnju da nije sklopljen ugovor o izbranom sudu. Stalni izbrani sudovi sami čuvaju i dostavljaju svoje presude.

Ako ugovorom o izbranom sudu nije predviđena mogućnost pobijanja presude pred izbranim sudom višeg stupnja, presuda izbranog suda ima prema strankama snagu pravomoćne presude. Po tužbi nezadovoljne stranke, presuda izbranog suda može se poništiti u postupku pred sudom koji bi za spor bio mjerodavan u prvom stupnju da nije sklopljen ugovor o izbranom sudu. Poništaj se može zahtijevati: ako je glede sastava izbranog suda ili u svezi s odlučivanjem povrijeđena koja odredba ZPP-a ili ugovora o izbranom sudu; ako uopće nije zaključen ugovor o izbranom sudu ili ako taj ugovor nije bio pravovaljan; ako presuda nije obrazložena (a trebala je biti) ili ako izvornik i prijepisi presude nisu pravilno potpisani; ako je izbrani sud prekoračio granicu svog zadatka; ako je izreka presude nerazumljiva ili je sama sebi proturječna; ako je presuda izbranog suda u suprotnosti s Ustavom RBiH (Temeljnom odlukom o uspostavi i proglašenju HR H-B) utvrđenim osnovama društvenog uređenja; ako postoji neki od razloga za ponavljanje postupka predviđen odredbama ZPP-a. Tužba za poništaj presude može se podnijeti mjerodavnom sudu u roku od 30 dana od dana kada je presuda dostavljena stranci, odnosno od dana kada je stranka saznala za postojanje tog razloga. Poništaj presude izbranog suda ne može se zahtijevati nakon proteka jedne godine od nastupanja pravomoćnosti napadane presude izbranog suda.

⁸ Treba napomenuti da je za područje ex HR H-B donesen Zakon o preuzimanju Zakona o parničnom postupku, kao zakona HRHB (Narodni list HR H-B, br. 26/95), koji isto tako nije predvidio bitne izmjene odredaba o postupku pred izbranim sudovima.

⁹ Mišljenje Ureda za zakonodavstvo Vlade Federacije, "Obrazloženje Zakona o parničnom postupku", točka 26.

jer će se njihovo postojanje, djelokrug, organizacija i postupak pred njima urediti posebnim propisima.

Prema odredbama čl. 459. NZPP-a stranke, zaključivanjem ugovora o arbitraži, mogu rješavanje spora o pravima kojima slobodno raspolažu povjeriti arbitraži.¹⁰ **Ugovor o arbitraži** može se sklopiti glede određena spora i glede budućih sporova koji mogu proizići iz određenog pravnog odnosa. Ugovor o arbitraži pravovaljan je samo ako je sklopljen u pisanu obliku, a smatra se da je ugovor o arbitraži sklopljen u pisanom obliku i kada je sklopljen razmjenom pisma, brzojava, telexa ili drugih telekomunikacijskih sredstava koja omogućuju pisani dokaz o sklopljenju ugovoru, odnosno i onda kada je sklopljen razmjenom tužbe u kojoj tužitelj navodi postojanje tog ugovora i odgovora na tužbu u kojem tuženi to ne osporava te kad je odredba od mjerodavnosti arbitraže sadržana u općim uvjetima za sklapanje pravnog posla. Ugovor o arbitraži može se dokazivati samo ispravama. (NZPP, čl. 460. i 461.)

Broj **arbitara** arbitraže mora biti neparan. Ako ugovorom stranaka nije određen broj arbitara, svaka stranka postavlja po jednog arbitra, a oni biraju predsjednika s time da suci državnih sudova mogu biti birani samo za predsjednika arbitraže (NZPP, čl. 462.). Stranku koja na temelju ugovora o arbitraži treba postaviti arbitra može pozvati protivna stranka da u roku od 15 dana obavi to postavljenje i da je o tome obavijesti, svakako ako je stranka koja upućuje poziv i sama postavila svog arbitra i o tome obavijestila protivnu stranku. Kad na temelju ugovora o arbitraži postavljanje arbitra treba obaviti treća osoba, svaka stranka može uputiti poziv toj osobi da u roku od 15 dana obavi to postavljenje i da je o tome obavijesti. Osoba koja je pozvana da postavi arbitra arbitraže vezana je za postavljenje koje je obavljeno čim je to postavljenje priopćeno protivniku, odnosno jednoj od stranaka (NZPP, čl. 464.). Ako arbitar arbitraže ne bude navrijeme postavljen, a iz ugovora ne proizlazi što drugo, arbitra će na prijedlog stranke postaviti sud koji bi za spor bio mjerodavan u prvom stupnju da nije sklopljen ugovor o arbitraži, a isti sud će, na prijedlog svakog arbitra ili stranke, postaviti i predsjednika arbitraže ako se arbitri ne mogu složiti o izboru predsjednika.

Svaka stranka može tužbom zahtijevati da sud, koji bi za spor bio mjerodavan u prvom stupnju da nije sklopljen ugovor o arbitraži, proglasi **prestanak važenja ugovora o arbitraži**: ako arbitar arbitraže ne bude navrijeme postavljen, a stranka ne želi da ga bira sud; ako se stranke ne mogu složiti o izboru arbitara koje one zajednički trebaju postaviti; ako osoba koja je u samom ugovoru o arbitraži postavljena za arbitra arbitraže neće ili ne može obavljati tu dužnost. Sud može ovu odluku donijeti i kad stranke kada su uredno pozvane nisu došle (NZPP, čl. 466.).

Arbitar arbitraže dužan je izuzeti se kad postoje apsolutni **razlozi za izuzeće** sudaca državnih sudova (v. NZPP, čl. 63.), a iz istih razloga mogu i stranke zahtijevati

¹⁰ Ako su stranke za rješavanje određenog spora ugovorile mjerodavnost arbitraže, sud kojem je podnesena tužba u istom sporu i među istim strankama na prigovor tuženika oglasit će se nemjerodavnim, ukinuti provedene radnje u postupku i odbaciti tužbu. Prigovor tuženik može staviti najkasnije na pripremnom ročištu, a ako se pripremno ročište ne održava, onda na glavnoj raspravi prije nego što se upusti o raspravljanju u glavnoj stvari (NZPP, čl. 463.).

izuzeće arbitra arbitraže. Stranka koja je sama ili zajedno s protivnom strankom postavila arbitra može zahtijevati njegovo izuzeće samo ako je razlog za izuzeće nastao ili je stranka za njega saznala nakon što je arbitar postavljen. Ako se stranke nisu drukčije sporazumjele, o izuzeću odlučuje sud koji bi za spor bio mjerodavan u prvom stupnju da nije sklopljen ugovor o arbitraži (NZPP, čl. 467.).

Ako se stranke nisu drukčije sporazumjele, arbitri će odrediti **postupak pred arbitražom** (NZPP, čl. 468.).

Prema svjedocima, strankama i drugim osobama koje sudjeluju u postupku arbitraža ne može upotrijebiti **prisilna sredstva niti izricati kazne**. Arbitraža može zatražiti od suda mjesno mjerodavnog za davanje **pravne pomoći** da izvede pojedine dokaze koje sam ne može izvesti. Na postupak za izvođenje dokaza primijenit će se odredbe čl. 165.-169. NZPP-a o izvođenju dokaza pred zamoljenim sudom.

Arbitraža može donijeti **presudu** po pravičnosti samo ako su joj stranke dale takvu ovlast. Kad se arbitraža sastoji od više od jednog arbitra, presuda se donosi većinom glasova, ako u ugovoru o arbitraži nije drukčije određeno. Ako se ne može postići potrebna većina glasova, arbitraža je dužna o tome obavijestiti stranke, a svaka od stranaka, ako se stranke nisu drukčije sporazumjele, može tužbom zahtijevati da sud, koji bi za spor bio mjerodavan u prvom stupnju da nije sklopljen ugovor o arbitraži, izrekne prestanak važenja ugovora o arbitraži (NZPP, čl. 470-471.).

Ako stranke nisu što drugo ugovorile, arbitražna presuda mora biti obrazložena. Izvornik presude i sve prijepise potpisuju svi arbitri, a presuda važi i kad koji arbitar uskrati potpisati je, ako je presudu potpisala većina arbitara i na presudi utvrdila to uskraćivanje potpisa. Preko suda, koji bi za spor bio mjerodavan u prvom stupnju da nije sklopljen ugovor o arbitraži, strankama se dostavljaju prijepisi presude, kod istog suda čuvaju se izvornik presude i potvrde o obavljenoj dostavi (NZPP, čl. 472. i 473.), a na zahtjev stranke sud će staviti na prijepisu presude potvrdu o pravomoćnosti i izvršnosti (NZPP, čl. 474. st. 2.).

Presuda arbitraže ima prema strankama snagu pravomoćne presude ako ugovorom nije predviđena mogućnost pobijanja presude pred arbitražom višeg stupnja. Presuda arbitraže može se **poništiti** po tužbi stranke pred sudom koji bi za spor bio mjerodavan u prvom stupnju da nije sklopljen ugovor o arbitraži (NZPP, čl. 475.). Poništaj presude arbitraže može se zahtijevati: ako uopće nije sklopljen ugovor o arbitraži ili ako taj ugovor nije pravovaljan; ako je glede sastava arbitraže ili u svezi s odlučivanjem povrijeđena koja odredba ovog zakona ili ugovora o arbitraži; ako presuda nije obrazložena prema odredbama spomenutog članka 472. NZPP-a ili ako izvornik i prijepisi presude nisu potpisani na način određen u istom članku; ako je arbitraža prekoračila granicu svog zadatka; ako je izreka presude nerazumljiva ili je sama sebi proturječna; ako je presuda arbitraže u protivnosti s Ustavom Bosne i Hercegovine i Ustavom Federacije; i ako postoji koji od razloga za ponavljanje postupka iz članka 391. NZPP-a.¹¹ Tužba za poništaj presude arbitraže može se podnijeti mjerodavnom

¹¹ "Postupak koji je odlukom suda pravomoćno završen može se na prijedlog stranke ponoviti:

1) ako je pri donošenju odluke sudjelovao sudac odnosno sudac porotnik koji je po zakonu morao biti izuzet (članak 63. stavak 1. toč. 1. do 4), odnosno koji je rješenjem suda bio izuzet;

sudu u roku od 30 dana. Rok za tužbu računa se od dana kada je presuda dostavljena stranci, a ako je stranka za razlog saznala kasnije, rok se računa od dana saznanja. Iznimno, kad se poništaj zahtijeva zbog toga što postoji koji od razloga za ponavljanje postupka iz članka 391. NZPP-a, primjenjivat će se odgovarajuće odredbe članka 393. stavak 1. i 2. NZPP-a.¹² Nakon proteka jedne godine od pravomoćnosti presude arbitraže ne može se zahtijevati poništaj te presude.

2) ako kojoj stranci nezakonitim postupanjem, a osobito propuštanjem dostave, nije bila dana mogućnost raspravljati pred sudom;

3) ako je u postupku kao tužitelj ili tuženik sudjelovala osoba koja ne može biti stranka u postupku, ili ako stranku koja je pravna osoba nije zastupala ovlaštena osoba, ili ako parnično nesposobnu stranku nije zastupao zakonski zastupnik, ili ako zakonski zastupnik odnosno punomoćnik stranke nije imao potrebne ovlasti za vođenje parnice, ili za pojedine radnje u postupku, ako vođenje parnice, odnosno obavljanje pojedinih radnji u postupku nije bilo naknadno odobreno;

4) ako se odluka suda temelji na lažnom iskazu svjedoka ili vještaka;

5) ako se odluka suda temelji na ispravi koja je krivotvorena ili u kojoj je ovjeren neistinit sadržaj;

6) ako je do odluke suda došlo zbog kaznenog djela suca, odnosno suca porotnika, zakonskog zastupnika ili punomoćnika stranke, protivne stranke ili koje treće osobe;

7) ako stranka stekne mogućnost upotrijebiti pravomoćnu odluku suda koja je ranije među istim strankama donesena o istom zahtjevu;

8) ako se odluka suda temelji na nekom prethodnom pitanju, a mjerodavni sud ili organ je to pitanje kasnije riješio u bitnim točkama drukčije;

9) ako se odluka suda temelji na drugoj odluci suda ili na odluci kakva drugog organa, a ta odluka bude pravomoćno preinačena, ukinuta odnosno poništena;

10) ako stranka sazna za nove činjenice ili nade ili stekne mogućnost upotrijebiti nove dokaze na temelju kojih je za stranku mogla biti donesena povoljnija odluka da su te činjenice ili dokazi bili upotrijebljeni u prijašnjem postupku". NZPP, čl. 391.

¹² "Prijedlog za ponavljanje postupka podnosi se u roku od 30 dana, i to:

1) u slučaju iz članka 391. točke 1. ovog zakona - od dana kad je stranka saznala za taj razlog;

2) u slučaju iz članka 391. točke 2. ovog zakona - od dana kad je odluka dostavljena stranci;

3) u slučaju iz članka 391. točke 3. ovog zakona, ako je u postupku kao tužitelj ili tuženik sudjelovala osoba koja ne može biti stranka u postupku - od dana kad je odluka dostavljena toj osobi; ako stranku koja je pravna osoba nije zastupala ovlaštena osoba ili ako parnično nesposobnu stranku nije zastupao zakonski zastupnik - od dana kad je odluka dostavljena stranci odnosno njezinu zakonskom zastupniku, ako zakonski zastupnik odnosno punomoćnik stranke nije imao potrebno ovlaštenje za vođenje parnice ili za pojedine radnje u postupku - od dana kad je stranka saznala za taj razlog;

4) u slučajevima iz članka 391. toč. 4. do 6. ovog zakona - od dana kad je stranka saznala za pravomoćnu presudu u kaznenom postupku; a ako se kazneni postupak ne može provesti - onda od dana kad je saznala za obustavu tog postupka ili za okolnosti zbog kojih se postupak ne može pokrenuti;

5) u slučajevima iz članka 391. toč. 7, 8. i 9. ovog zakona - od dana kad je stranka mogla upotrijebiti pravomoćnu odluku koja je razlog za ponavljanje postupka;

6) u slučaju iz članka 391. točke 10. ovog zakona - od dana kad je stranka mogla iznijeti sudu nove činjenice odnosno nova dokazna sredstva.

Ako bi rok određen u stavku 1. ovog članka počeo teći prije nego što je odluka postala pravomoćna, taj će se rok računati od pravomoćnosti odluke ako protiv nje nije bio izjavljen pravni lijek odnosno od dostave pravomoćne odluke višeg suda izrečene u posljednjem stupnju". NZPP, čl. 393. st. 1. i 2.

Prema izričitim odredbama čl. 478. NZPP-a, stranke se **ne mogu sporazumno odreći** primjene odredbe: o izuzeću sudaca zbog postojanja apsolutnih razloga za izuzeće (NZPP, čl. 467. st. 1. i 2.), o potpisivanju i dostavljanju izvornika presude (NZPP, čl. 472. st. 2. i 3.) te o poništaju arbitražne presude (NZPP, čl. 475. do 477.).

3. Zakon o rješavanju sukoba zakona

Do donošenja posebnog zakona na teritoriju Federacije sudovi će u parničnom postupku primjenjivati odredbe članka 46.-68. (mjerodavnost i postupak), 79.-85. (mjerodavno pravo za stranačku i parničnu sposobnost, osiguranje troškova postupka i oslobođanje od troškova postupka) i 86.-101 (uvjeti i postupak priznanja i izvršenja stranih sudskih i arbitražnih odluka) ZRSZ-a. U odredbama prethodno navedenih članaka riječi: "Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija" zamjenjuju se riječima "Bosna i Hercegovina". NZPP-om su dakle privremeno preuzete spomenute odredbe ZRSZ-a, a te odredbe nisu inkorporirane u NZPP-u jer se smatra da cjelokupna materija spomenutog ZRSZ-a mora biti obuhvaćena posebnim zakonom, koji će se donijeti na razini BiH. Što se tiče arbitražnog sudovanja, posebno su značajne odredbe o priznanju i izvršenju¹³ stranih arbitražnih odluka (ZRSZ, čl. 86.-101.).

III. MEĐUNARODNI IZVORI ARBITRAŽNOG SUDOVANJA

U pogledu bosanskohercegovačkih međunarodnih izvora arbitražnog prava bitno je istaknuti da je spomenutom Uredbom preuzet i Zakon o zaključivanju i izvršavanju međunarodnih ugovora (Službeni list SFRJ, br. 5/78, 2/89 i 47/89) i, što je posebno bitno, savezni zakoni koji se odnose na ratifikaciju međunarodnih ugovora i sporazuma. Moglo bi se, dakle, zaključiti da je tako BiH iskazala spremnost da se je smatra članicom: Protokola o arbitražnim klauzulama/ženevski protokol 1924. (Službeni list SFRJ - Dodatak, br. 4/59); Konvencije o izvršenju inozemnih arbitražnih odluka/ženevska

¹³ Sudski postupak prinudne ovrhe (individualne egzekucije) pravomoćne kondemnatorne presude ili drugog pravnog akta kojim se u korist pravnog subjekta utvrđuje pravo na činidbu (ovršni zahtjev), u Federaciji je uređen preuzetim saveznim Zakonom o izvršnom postupku bivše SFR Jugoslavije ("Službeni list SFRJ", br. 20/78, 6/82, 74/87, 57/89, 10/90, 27/90, 35/91., dalje - ZIV). BiH je preuzela ovaj zakon Uredbom sa zakonskom snagom o preuzimanju i primjenjivanju saveznih zakona koji se u BiH primjenjuju kao republički zakoni (Službeni list RBiH, br. 2/92 od 11. travnja 1992. godine), i u primjeni je, bez daljnjih izmjena i dopuna, do danas. ZIV-om se, inače, određuju pravila po kojima sud postupa radi prinudnog izvršenja sudske odluke koja glasi na ispunjenje obveze, te radi osiguranja potraživanja (čl. 1.). Treba napomenuti da je u završnoj fazi postupak donošenja Zakona o ovršnom postupku Federacije, kojim će se urediti postupak po kojemu sudovi Federacije provode prisilno ostvarenje tražbina na temelju ovršnih i vjerodostojnih isprava, te osiguranje tražbine, ako posebnim zakonom nije drukčije određeno. Inače, kao temelj za izradu ovoga zakona poslužio je Ovršni zakon Republike Hrvatske donesen 1996. godine. Smatralo se kako je hrvatski Ovršni zakon moderno koncipiran, "te da će ubrzati i pojednostavniti postupak ovrhe i osiguranja, rizik provedbe ovrhe i nekih oblika osiguranja prebaciti na ovršenika, balansirajući načelo zaštite obje stranke u postupku, a ne primarno ovršenika, što je karakteristika sadašnjeg zakona". Vidi *Obrazloženje Zakona o ovršnom postupku*, str. 121-122.

konvencija 1927. (Službeni list SFRJ - Dodatak, br. 4/59); Konvencija o priznanju i izvršenju inozemnih arbitražnih odluka/Njujorška konvencija 1985. (Službeni list SFRJ - Međunarodni ugovori, br. 11/81); Europske konvencije o međunarodnoj trgovinskoj arbitraži/Europska konvencija 1961. (Službeni list SFRJ - Međunarodni ugovori, br. 12/63); Konvencije o rješavanju investicijskih sporova između država i građana drugih država/Washingtonska konvencija 1965. (Službeni list SFRJ - Međunarodni ugovori, br. 7/67); te bilateralnih međunarodnih sporazuma o arbitražnom rješavanju sporova, koje je ratificirala ili zaključila bivša Jugoslavija. U međuvremenu BiH je na temelju zatražene *sukcesije* postala članicom nekih od tih konvencija, uz određene rezerve, te su time bosanskohercegovački međunarodni izvori arbitražnoga prava postali:

- Protokol o arbitražnim klauzulama od 24. 9. 1923. (Ženevski protokol 1923.);
- Konvencija o izvršenju inozemnih arbitražnih odluka od 26. 9. 1927. (Ženevska konvencija 1927.);
- Europska konvencija o međunarodnoj trgovinskoj arbitraži od 21. 4. 1961. (Europska konvencija 1961);
- Konvencija o priznanju i izvršenju inozemnih arbitražnih odluka/Njujorška konvencija 1958., uz određene rezerve, i to:
 - a. Konvencija se primjenjuje u odnosu na BiH samo na one arbitražne odluke koje su donesene nakon stupanja na snagu Konvencije,
 - b. BiH će primjenjivati konvenciju na temelju reciprociteta, samo u odnosu na one arbitražne odluke koje su donesene na teritoriju druge članice Konvencije,
 - c. BiH primjenjivat će Konvenciju samo na sporove koji proizlaze iz pravnih odnosa, ugovornih ili neugovornih, koji se, prema njenom nacionalnom zakonodavstvu, smatraju trgovačkim.

BiH je propustila zatražiti sukcesiju Konvencije o rješavanju investicijskih sporova između država i građana drugih država/Washingtonska konvencija 1965., pa bi sada to mogla postići samo ratifikacijom.

U svakom slučaju, svi ugovori koje je ratificirala (nije jasno misli li se pod pojmom "ratifikacija" i na pristupanje i sukcesiju) BiH nakon 1. siječnja, 1992., morali su se predložiti članovima Predsjedništva BiH u roku od 15 dana nakon što oni preuzmu dužnost. Svaki takav ugovor koji se ne predloži bit će poništen. U roku od šest mjeseci nakon prvoga saziva Parlamentarne skupštine, na zahtjev bilo kojega člana Predsjedništva, Parlamentarna skupština razmotrit će hoće li poništiti još koji takav ugovor (Ustav BiH, Aneks II. t. 5.).

Bivša Jugoslavija sklopila je bilateralne sporazume o arbitražnom rješavanju sporova s nizom drugih država. Iako je, kako smo vidjeli, BiH iskazala spremnost i opredijelila se za generalnu sukcesiju glede međunarodnih ugovora bivše Jugoslavije, u bilateralnim odnosima potrebno je da druga ugovorna strana potvrdi sukcesiju u odnosu na državu slijednicu. Tek tada bi se, u međunarodnim odnosima, mogli primjenjivati ranije sklopljeni ugovori. Koliko nam je poznato, takvih slučajeva do sada nije bilo.

IV. UMJESTO ZAKLJUČKA

1. Iako trenutno na području BiH/Federacije ne postoje izabrana sudišta pri privrednim/gospodarskim komorama, a jasno je da stoga nema ni nove arbitražne prakse, mogli bismo ustvrditi da su glede normativnih izvora arbitražnoga prava, u BiH ostvarene sve pravne pretpostavke za osnutak i početak rada stalnih izabranih sudova pri privrednim/gospodarskim komorama, pa i vanjskotrgovinskih arbitraža, jer je, uostalom, u tom segmentu situacija vrlo slična onoj u Republici Hrvatskoj ili Sloveniji. U tom bismo smislu ukazali i na neke podzakonske propise kojima je bilo ili jest uređeno područje arbitražnog sudovanja.

Odredbama čl. 8. st. 2. *Uredbe* predviđeno je da ovlaštenja i poslovi Privredne komore Jugoslavije postaju ovlaštenja i poslovi Privredne komore RBiH. S druge strane, izričito je propisano da se na području RBiH neće primjenjivati odredbe Zakona o Privrednoj komori Jugoslavije (Službeni list SFRJ, br. 42/90) i propisi doneseni za njegovo izvršenje (Uredba sa zakonskom snagom o neprimjenjivanju odredaba saveznih zakona i propisa donesenih za njihovo izvršavanje na teritoriju RBiH, čl. 1/1./5.), pa, smatramo, ni odredbe Pravilnika o vanjskotrgovinskoj arbitraži pri Privrednoj komori Jugoslavije. Vanjskotrgovinska arbitraža pri Privrednoj komori Jugoslavije bila je sve do državnopravnoga osamostaljenja pojedinih republika bivše Jugoslavije, jedini domaći institucijski stalni izabrani sud mjerodavan za rješavanje sporova s međunarodnim elementom. Trenutkom svoga državnopravnoga osamostaljenja RBiH je, vidjeli smo, odrekla legitimitet i legalitet svim tijelima tadašnje federacije pa i Vanjskotrgovinskoj arbitraži koja je bila institucija pri jednoj asocijaciji bivše Jugoslavije. Kako u organizacijskom smislu ta institucija i dalje funkcionira, iako je ona s aspekta pravnoga poretka BiH postala pravno nepostojeće tijelo, svakako bi trebalo pravno urediti sudbinu postupaka u kojima je ugovorna stranka bila s područja BiH, a koji su bili u tijeku u trenutku raspada bivše Jugoslavije, te mogućnost pobijanja, priznanja i izvršenja njenih odluka. Isto se odnosi i na postupke započete pred izbranim sudovima pri privrednim komorama drugih republika, jer su arbitražni ugovori između subjekata iz različitih republika bivše Jugoslavije smatrani ugovorima o domaćoj arbitraži, za koje su mogli biti mjerodavni samo stalni izabrani sudovi pri gospodarskim komorama, a sada su to postali ugovori/odnosi s međunarodnim elementom. Dakle, državnopravno osamostaljenje BiH nametnulo je potrebu proširenja mjerodavnosti izbranog/ih suda/ova pri gospodarskoj/im komori/ma na području BiH i za rješavanje sporova s međunarodnim elementom.

Zakonom o privrednim komorama (Službeni list SR BiH, br. 33/90), člankom 17., utvrđeno je kako pri Privrednoj komori (S)RBiH postoji Stalni izabrani sud pred koji članice komore mogu iznositi međusobne sporove određene Statutom Komore u skladu s zakonom, poradi sporazumnog rješavanja tih sporova, posredovanjem ili odlučivanjem o tim sporovima, ako stranke ugovorom ili sporazumom utvrde mjerodavnost tog suda. Člankom 18. navedenog Zakona, utvrđeno je da se mjerodavnost, postupak, sastav i organizacija Stalnog izbranog suda uređuju Statutom ili drugim općim aktom Komore.

Statutom Privredne komore SRBiH (Službeni list SRBiH, br. 831/91), člankom 45., utvrđeno je da pred Stalni izabrani sud (arbitražu) članice Komore mogu iznositi

sporove iz njihovih međusobnih odnosa koje samostalno uređuju ili proizlaze iz prava kojima slobodno raspolažu, ako zakonom ili drugim aktom u skladu s zakonom nije utvrđeno da određene vrste sporova rješavaju isključivo redoviti sudovi, ili drugi sudovi i ako su stranke pismeno ugovorile mjerodavnost Stalnog izbranog suda. Istim člankom utvrđeno je da se organizacija i postupak pred Stalnim izbranim sudom uređuju Pravilnikom koji donosi Skupština Komore. Statutom Privredne komore SRBiH utvrđeno je da arbitre Stalnog izbranog suda bira i razrješava Upravni odbor Komore. Prilikom izbora arbitara trebalo je voditi računa da svako gospodarsko područje bude ravnomjerno zastupljeno. Također, u cilju osiguranja izbora arbitara koji su ujedno bili i izvršni poznavatelji postupka pred sudom, biran je i određeni broj arbitara sudaca Višega suda u Sarajevu, te profesora Pravnoga fakulteta u Sarajevu. Suci - arbitri Stalnog izbranog suda birali su se na četiri godine, odnosno do izbora tijela Privredne komore SRBiH narednog mandatnog razdoblja.

Stalni izbrani sud imao je *Pravilnik o organizaciji i postupku pred Stalnim izbranim sudom*, kojim je uređen način rada toga suda. U osnovi, način rada Stalnog izbranog suda utvrđen je navedenim ZPP-om. Člankom 3. st. 2. Pravilnika predviđeno je da se postupak pred ovim sudom temelji na načelima ZPP-a. Navedenim Pravilnikom predviđeno je da Stalni izbrani sud rješava u sporovima gdje su stranke domaće pravne osobe i ako su pismeno utvrdile mjerodavnost Stalnoga izbranog suda. Smatralo se da su stranke prihvatile mjerodavnost Stalnog izbranog suda i ako je odredba o njegovoj mjerodavnosti sadržana u općim odredbama ugovora. Stranke su mogle ugovoriti mjerodavnost Stalnog izbranog suda kako glede određenog spora, tako i glede eventualnih budućih sporova koji mogu nastati iz određenog poslovnog odnosa. Sporovi izneseni pred stalni arbitražni sud raspravljali su se pred vijećem ili sucem-arbitrom pojedincem. Prilikom izbora sudaca stranke su birale i njihove zamjenike. Suci redovitog suda mogli su biti birani samo za predsjednika vijeća izbranog suda.

Člankom 47. Pravilnika predviđeno je da stranke mogu tijekom cijeloga postupka pred izbranim sudom zaključiti sudsku nagodbu koja se mogla odnositi na cijeli tužbeni zahtjev ili na jedan njegov dio. Stranke su se mogle, i prije podnošenja tužbe, obratiti Stalnom izbranom sudu s prijedlogom da se pokuša postići nagodba. Sud je bio dužan tijekom cijelog postupka strankama ukazivati na mogućnost sudske nagodbe i pomoći im da zaključe nagodbu.

Presuda Stalnog izbranog suda donosila se većinom glasova, ako ugovorom o mjerodavnosti Stalnog izbranog suda nije bilo drukčije određeno. Presuda Stalnog izbranog suda imala je prema strankama snagu pravomoćne presude. Stalni izbrani sud imao je ovlaštenja odlučivati samo u sporovima u kojima su kao stranke sudjelovale domaće pravne osobe. RBiH nije iskoristila priliku, pa ni iskustva Hrvatske i Slovenije, i proširila mjerodavnost svoga Stalnog izbranog suda pri Privrednoj komori i na sporove s međunarodnim elementom, čime bi se stvorila mogućnost arbitražnog sudovanja u trgovačkim (gospodarskim) sporovima s elementom inozemnosti. Također nije predviđen i donesen Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o uređenju i postupku pred Stalnim izbranim sudom Privredne komore SRBiH (SL. l. SR BiH, br. 15/73.), koji bi temeljito uredio novonastalu situaciju, a i novi propisi nisu doneseni (Pravilnik o rješavanju sporova s međunarodnim elementom, npr.). Sve bi moglo dovesti do

štetnih nastojanja stranaka da umjetnom internacionalizacijom domaćih pravnih odnosa pokušaju otvoriti put međunarodnoj arbitraži.

Prema odredbama glave VI. *Statuta Gospodarske komore u Mostaru*, predviđeno je pri Komori postojanje Suda časti (čl. 55. - 58.) i Stalnog izbranog sudišta (čl. 59.). Odredbama čl. 59. Statuta određeno je da stranke koje su fizičke ili pravne domaće ili strane osobe mogu ugovoriti mjerodavnost Stalnog izbranog sudišta za posredovanje radi mirenja i za odlučivanje u sporovima o pravima kojima mogu slobodno raspolagati, ako zakonom nije određeno da za odlučivanje o određenoj vrsti tih sporova postoji isključiva stvarna ili međunarodna mjerodavnost domaćeg redovitog suda. Rješenje izbranog suda je izvršno i među strankama ima snagu pravomoćne presude redovitog suda. Mjerodavnost, sastav i organizacija Stalnog izbranog sudišta, sastav izbranog suda i pravilnik o postupku u sporovima bez međunarodnog elementa i u sporovima s međunarodnim elementom uredit će se pravilnikom (još nije donesen).

2. Razmatrajući situaciju *de lege ferenda*, držimo da bi uskoro trebalo donijeti posebni Zakon o arbitraži, kojim bi se, na jednom mjestu, uredila sva materija arbitražnog sudovanja. Treba i napomenuti da je nedavno donesenim Zakonom o privrednim komorama u Federaciji ("Sl. novine F BiH", br. 35/98), u članku 17., propisano da se u Privrednoj komori Federacije obrazuje stalni izabrani sud, te da će se Statutom ili drugim aktom Privredne komore Federacije urediti organizacija, sastav, način izbora, postupak, financiranje i druga pitanja rada stalnog izbranog suda. U tom bismo smislu spomenuli da je Upravni odbor Privredne komore BiH, na sjednici održanoj 17. lipnja 1998. godine, donio *Pravilnik o organizaciji i radu arbitražnog suda* (pri Privrednoj komori BiH). Njegovim stupanjem na snagu prestaje važiti spomenuti Pravilnik o organizaciji i postupku pred Stalnim izbranim sudom Privredne komore Bosne i Hercegovine od 31. 05. 1988. godine. Arbitraža, sa sjedištem u Sarajevu, je mjerodavna za rješavanje trgovačkih sporova u kojima stranke mogu slobodno disponirati predmetom spora, ako za tu vrstu sporova nije predviđena isključiva mjerodavnost redovitog suda te ako su se stranke sporazumjele o mjerodavnosti Arbitraže (čl. 1.). Odredbe Pravilnika primjenjuju se na sporove između stranaka koje imaju sjedište, odnosno boravište na teritoriju BiH kao i na one sporove u kojima najmanje jedna stranka ima sjedište, odnosno prebivalište na teritoriju druge države. Dakle, odredbe Pravilnika primjenjuju se na postupak vanjskotrgovinske arbitraže kao i na postupak unutarnje arbitraže (čl. 2.).